

CRNA GORA
S K U P Š T I N A

Odbor za ljudska prava i slobode

Broj: 00-63-8/13-52/

Podgorica, 27. decembar 2013. godine

PREDSJEDNIKU SKUPŠTINE CRNE GORE
g-dinu Ranku Krivokapiću
-KOLEGIJUMU PREDSJEDNIKA SKUPŠTINE-

PODGORICA

Predmet: Dostavljanje Izvještaja o razmatranju Informacije o realizaciji Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina sa Predlogom zaključka

Povodom razmatranja Informacije o realizaciji Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina (član 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore), Odbor za ljudska prava i slobode sa 21. sjednice, održane 17. decembra 2013. godine, zaključio je da Kolegijumu predsjednika Skupštine Crne Gore, Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Ministarstvu rada i socijalnog staranja podnese

I Z V J E Š T A J
O RAZMATRANJU INFORMACIJE O REALIZACIJI NACIONALNOG PLANA AKCIJE ZA
DJECU ZA PERIOD 2013-2017. GODINA

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore je cijeneći važnim upoznavanje sa stepenom realizacije Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina, u funkciji kontrolne uloge Parlamenta, na osnovu Plana aktivnosti Odbora za 2013. godinu, sačinjenog na osnovu:

- Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu,
- Programa rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu, usvojenog 31. januara 2013. godine, kao i
- Jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2012. godinu,
na 21. sjednici održanoj 17. decembra 2013. godine, na kojoj su, pored poslanika, članova Odbora, u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali:
  - Nevenka Stanković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta,
  - Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete
  - Tamara Milić, samostalna savjetnica u Ministarstvu prosvjete,
  - Danilo Gvozdrenović, generalni direktor Direktorata za građevinarstvo u Ministarstvu održivog razvoja i turizma,
  - Zoran Tomić, sekretar Ministarstva održivog razvoja i turizma,
  - Slađana Pešić, samostalna savjetnica u Ministarstvu rada i socijalnog staranja,
  - Rajka Perović, izvršna direktorica NVO "Centar za prava djeteta" i

- Marina Vujačić, izvršna direktorica NVO "Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore", a polazeći od navoda iz Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu: "Ostvaren je izvjestan napredak u zaštiti prava djeteta. Kada je riječ o njihovoj zaštiti, Ombusman je više uključen. Pokrenute su kampanje o podizanju svijesti. Zakon o maloljetničkom pravosuđu je usvojen u decembru 2011. Potrebno je ojačati kapacitet Ombudsmana u pogledu prava djeteta, kao i Savjeta za prava djeteta." (str.13), realizovanjem 24. aktivnosti,

razmotrio INFORMACIJU O REALIZACIJI NACIONALNOG PLANA AKCIJE ZA DJECU ZA PERIOD 2013-2017. GODINA, koju je Odboru za ljudska prava i slobode, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore („U izvršavanju poslova iz svog djelokruga Odbor može tražiti od državnog organa podatke i informacije od značaja za svoj rad.“), dostavilo Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Predstavnica Ministarstva rada i socijalnog staranja Slađana Pešić je informisala članove Odbora da se praćenje primjene Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina odvija kao kontinuirani proces prikupljanja i analiziranja podataka o ostvarivanju specifičnih i strateških ciljeva u okviru pojedinih oblasti Nacionalnog plana za svaku godinu njegove primjene, izrade godišnjeg izvještaja o realizaciji Plana za konkretnu godinu i pregleda tog izvještaja.

Članovi Odbora su informisani da je Ministarstvo rada i socijalnog staranja realizovalo sljedeće aktivnosti:

- U okviru Projekta „Pravda za djecu“ pružena je tehnička podrška Centru za djecu i mlade „Ljubović“, naročito prilikom procjene metodologije rada, individualnih planova, programa postupanja i rada sa maloljetnicima koji su smješteni u Centru i standardima definisanim novim zakonodavstvom, koji su usklađeni sa evropskim normama. Urađeno je revidiranje i procjena kreiranih programa postupanja sa djecom i nivo kvaliteta rada osoblja koje radi sa maloljetnicima smještenim u Centru. Tehnička podrška pružena je osoblju Centra na polju osnaživanja njihovih kapaciteta za postupanje prema djeci i primjeni individualizovanih planova i programa rehabilitacije u njihovom radu sa porodicama djece i centrima za socijalni rad. Date su preporuke za unapređenje rada Centra.

- Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde i Predstavništvo UNICEF-a u Crnoj Gori organizovali su Okrugli sto na temu „Uloga socijalnog sektora u primjeni novog zakonodavstva“ koji je okupio 60 sudija, državnih tužilaca, socijalnih radnika i predstavnika stručnih službi. Tri međunarodna konsultanta bila su angažovana da predstavljaju međunarodne standarde, nacionalni okvir i vezu između socijalnog sektora i sektora pravosuđa i psihosociološke aspekte adolescencije i delinkvencije.

- U narednom periodu je planirano razvijanje priručnika za centre za socijalni rad o njihovoj ulozi u primjeni novog Zakona o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, jačanje kapaciteta socijalnih radnika u primjeni novog Zakona, kao i jačanje kapaciteta profesionalaca u uspostavljanju snažnije veze i saradnje između socijalnog i pravosudnog sektora, a sve u skladu sa relevantnim međunarodnim standardima iz oblasti dječjih prava.

U cilju stvaranja neophodnih preduslova za potpuniju podršku porodici, prevenciju institucionalizacije i ubrzanje procesa deinstitutionalizacije djece koja su trenutno smještena u institucijama, Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u partnerstvu sa UNICEF-om, organizovalo sistemske edukacije iz oblasti porodičnog savjetovanja, u cilju jačanja preventivnog rada sa porodicama u riziku.

Prema podacima Ministarstva rada i socijalnog staranja iznesenim na sjednici Odbora, u toku proces deinstitutionalizacije ustanova za smještaj djece i obezbjeđivanje alternativnih rješenja. Ministarstvo radi na razvijanju usluge hraniteljstva kao najpoželjnijeg oblika

alternativne zaštite djece bez roditeljskog staranja, tako da se broj djece na porodičnom smještaju u periodu od 2008. do 2012. godine povećao za oko 38%. Bilježi se trend pada broja djece smještene u ustanovu za smještaj djece bez roditeljskog staranja, tako da je broj smještene djece u periodu od 2008. do 2012. godine smanjen za oko 28%.

Pored navedenog Ministarstvo rada i socijalnog staranja:

- zajedno sa UNICEF-om od 19. septembra 2013. godine realizuje kampanju „Svako dijete treba porodicu”, u cilju podizanja svijesti javnosti o značaju porodice za dijete, kao i prednostima i značaju hraniteljstva, kao najpoželjnijeg alternativnog oblika zaštite djece;

- radi na osnivanju mreže dnevnih centara, u cilju unapređenja deinstitutionalizacije i decentralizacije socijalne zaštite u Crnoj Gori. Predviđeno je da finansiranje rada ovih ustanova obezbijedi lokalna samouprava, a Ministarstvo pokriva troškove smještaja, odnosno boravka djece u dnevnim centrima, shodno Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Do sada su otvoreni dnevni centri u Bijelom Polju, Nikšiću, Pljevljima, Herceg Novom, Ulcinju, Plavu i Cetinju. U različitim fazama realizacije su dnevni centri u Mojkovcu, Baru, Budvi, Rožajama i Beranama;

- intenzivno radi na implementaciji Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i Strategije zaštite od nasilja u porodici. U svim Centrima za socijalni rad su formirani Stručni timovi za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom;

- uz podršku UNICEF-a i UNDP-a je organizovalo niz edukacija kojima je obuhvaćen veliki broj stručnih radnika iz centara za socijalni rad i

- priprema aktivnosti koje se tiču uspostavljanja jedinstvene baze podataka o žrtvama nasilja u porodici, kao i jedinstvene SOS linije na državnom nivou. Planom realizacije ovih aktivnosti predviđeno je da se uspostavi jedinstvena baza podataka i jedinstvena SOS linija na državnom nivou. Ministarstvo rada i socijalnog staranja uz podršku UNICEF-a je kreiralo Bazu podataka dječije zaštite koja će sadržati sve relevantne podatke i indikatore koji se odnose na djecu.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta Nevenka Stanković je izrazila zadovoljstvo što Odbor za ljudska prava i slobode značajnu pažnju posvećuje aktivnostima koje se odnose na prava djeteta. Saopštila je da je Nacionalni plan akcije za djecu za period 2013-2017. godina urađen u skladu sa Preporukama Komiteta UN za prava djeteta, u cilju ispunjavanja Preporuka upućenih Crnoj Gori 2010. godine. Međutim, istakla je da nije obezbijeden mehanizam koji će pratiti primjenu Nacionalnog plana akcije za djecu. Saopštila je da je najveći broj pritužbi u oblasti socijalne zaštite, u pogledu ostvarivanja socijalnih prava i da je Zaštitnik u junu 2013. godine sačinio Mišljenje sa brojnim Preporukama upućenim centrima za socijalni rad i utvrdio rok od devet mjeseci za realizaciju istih i, s tim u vezi, pozvala Odbor za ljudska prava i slobode da zajedno isprate ispunjenje datih Preporuka. U vezi sa inkluzijom djece sa smetnjama u razvoju u obrazovni sistem, Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta je saopštila da postoji problem oko angažovanja asistenata u nastavi, jer je njihov broj nedovoljan za djecu koja imaju smetnje u razvoju ili socijalne, kulturološke i jezičke barijere za praćenje nastave.

Direktorica NVO „Centar za prava djeteta“ Rajka Perović je saopštila da su Preporuke Komiteta UN za prava djeteta Crnoj Gori upućene 2010. godine, a još uvijek nije stvoren mehanizam za praćenje Preporuka Komiteta, iako Crna Gora mora izvjestiti Komitet UN za prava djeteta o realizaciji Preporuka 1. oktobra 2015. godine. Takođe, smatra da nije dobro što je prethodni Nacionalni plan akcije za djecu istekao 2010. godine, a novi je usvojen tek 2013. godine, pri čemu nijesu obezbijedena budžetska sredstva za njegovu realizaciju. Saopštila je da je prije donošenja Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina Vlada

Crne Gore donijela Odluku o ukidanju Savjeta za prava djeteta, a Nacionalni plan je predvidio Savjet za prava djeteta kao mehanizam praćenja sprovođenja preporuka, tako da je sada u toku postupak formiranja Savjeta i upućen je poziv nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata za člana Savjeta.

Jedna od Preporuka Komiteta UN za prava djeteta odnosi se na jačanje funkcije Zamjenika Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za prava djeteta i obezbjeđivanje većih finansijskih sredstava za ovu oblast, jer pored postupanja po pritužbama, realizuje i brojna istraživanja, analize i slične aktivnosti u cilju poboljšanja položaja djeteta.

Takođe, potrebno je obezbijediti jedinstvenu bazu podataka o svojoj djeci, kao i o djeci sa teškoćama u razvoju. Ocijenila je pozitivnom vidljivost djece u budžetima brojnih resornih ministarstava, što je i Preporuka Komiteta UN za prava djeteta. Saopštila je da je urađen veliki broj obuka profesionalaca koji rade sa djecom. Istakla je da je zadovoljna saradnjom državnih organa i institucija sa civilnim sektorom koji se bavi zaštitom prava djeteta.

Nakon rasprave, Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno (sa šest glasova "za") podržao Informaciju o realizaciji Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina i odlučio da predloži sledeći

ZAKLJUČAK

1. Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje da je Crna Gora preduzela značajne aktivnosti u cilju ispunjavanja Preporuka Komiteta Ujedinjenih nacija za prava djeteta datih 2010. godine, kao i da je Nacionalni plan akcije za djecu za period 2013-2017. godina urađen u skladu sa Preporukama Komiteta UN u cilju njihove realizacije i adekvatnog praćenja. Sve aktivnosti, kako zakonodavne tako i konkretne mjere, su u mnogo čemu unaprijedile položaj djeteta u Crnoj Gori i podigle stepen poštovanja dječijih prava na viši nivo, a posebno ranjivih i marginalizovanih grupa djece.

2. Odbor za ljudska prava i slobode ističe da još uvijek nije obezbijeden mehanizam za praćenje primjene Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina i apeluje da se to što skorije riješi.

3. Odbor za ljudska prava i slobode pohvaljuje aktivnosti realizovane u cilju edukacije o dječijim pravima postojećeg kadra u pravosuđu (tužiocima, sudijama, advokata) s obzirom da postupci u vezi sa maloljetnicima zahtijevaju specijalizovano znanje i senzibilitet budući da donešene odluke značajno utiču na budući razvoj i život djeteta.

Odbor ocjenjuje neophodnim nastavak edukacije svih lica koja rade sa djecom.

4. Odbor za ljudska prava i slobode konstatuje da je najveći broj pritužbi upućenih Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore u oblasti socijalne zaštite, u pogledu ostvarivanja socijalnih prava, u vezi sa čim je Zaštitnik u junu 2013. godine sačinio Mišljenje sa brojnim Preporukama upućenim centrima za socijalni rad i utvrdio rok od devet mjeseci za realizaciju istih.

Odbor za ljudska prava i slobode je zaključio da će zajedno sa institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore pratiti implementaciju Preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore upućenih centrima za socijalni rad, u cilju poboljšanja zaštite prava djeteta u Crnoj Gori.

5. Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje da je neophodno obezbijediti veći broj asistenata u nastavi za djecu sa smetnjama u razvoju, kako bi se omogućila njihova inkluzija u obrazovni sistem, odnosno lakše praćenje nastave djeci sa smetnjama u razvoju i djeci koja imaju socijalne, kulturološke i jezičke barijere za praćenje nastave.

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković

Dostavljeno:

- Kolegijumu predsjednika Skupštine Crne Gore
- Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Šućku Bakoviću
- Ministarstvu rada i socijalnog staranja, ministru mr Predragu Boškoviću